

Aktivitetsplan 2025

Utarbeidet av Jan Steinar Rønning
og Arild Blekesaunet

Melhus Historielag

Dersom dere har spørsmål knyttet til aktivitetsplanen, ta kontakt med de som er oppgitt som ansvarlige.

Torsdag 13. mars: Årsmøte med foredrag.

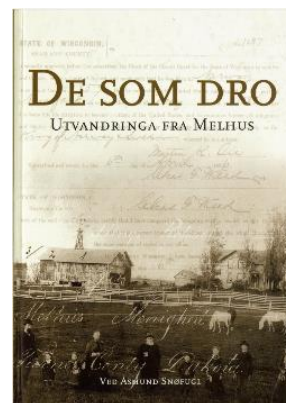
Ansvarlige: Styret

Oppmøte: Kommunestyresalen på Rådhuset kl. 18.00

Årsmøtet avholdes i kommunestyresalen på Rådhuset med behandling av vanlige årsmøtesaker: Årsmelding 2024, revidert regnskap 2024, budsjett 2025, valg, kontingentfastsettelse, aktivitetsplan for 2025 og annet nevnt i vedtektene eller saker styret er bedt om å ta opp.

Etter årsmøtet blir det servering i hyggelig samvær, og et foredrag av Åsmund Snøfugl om utvandringen fra Melhus til Amerika.

I år er det 200 år siden sluppen Restaurationen la ut fra havna i Stavanger, med 52 personer på vei til Nord-Amerika. Dette blir regnet som starten på den norske utvandringen til Amerika. Som en markering av utvandrerjubileet 2025 vil Åsmund Snøfugl presentere deler av boka «De som dro: Utvandringa til Amerika fra Flå, Horg, Hølonda og Melhus», som han skrev i år 2000. Fra det som i dag utgjør Melhus kommune, reiste henimot 2000 personer til Amerika, og her vil vi få et innblikk i noen av disse utvandrerhistoriene.

Tirsdag 8. april: Omvisning i Prestegårdslåna.

Ansvarlig: Arild Blekesaune og Kristine Kaasa Moe.

Oppmøte: Prestegårdslåna kl. 18.00

Melhus Historielag er invitert på et besøk i Prestegårdslåna ved Melhus kirke, der Kristine Kaasa Moe vil fortelle om lånas historie fra tidlig på 1700-tallet og fram til i dag.

Stiftelsen Prestegårdslåna i Melhus så dagens lys i 2002. Det skjedde etter iherdig innsats fra venner av Låna. Melhus kommunestyre vedtok enstemmig å omgjøre hagen og Låna, til en privat, ideell stiftelse. Kristine Kaasa Moe har vært styreleder av stiftelsen helt fra starten og fram til å dag.

Lørdag 31. mai: Historisk vandring i Kvålsmarka.

Ansvarlige: Erling Bøhle og Jan Steinar Rønning.

Oppmøte: Parkeringa ved Moaromma, ved bommen på Vassfjellvegen fra Kvål kl. 11.00.

Erling tar oss med opp Klevåsen, over Kvålsbekken og bort til en torvdam med intakt hesje og torvhusruin. Torvuttak i Vassfjellet er beskrevet både i Melhusbyggen 2015 og 2024. Turen går videre over Stormyra, og vi passerer to tjurumiler i myr, fram til ny torvdam og fram til kanalen som det er skrevet om i Melhusbyggen 2019.

Vi følger kanalen til Kvålsbekken, og følger deretter den gamle gruvevegen med stopp ved tjurumil i Gammelseterdalen. Der forteller Erling litt om tjurruproduksjon og om aktiviteter vi har hatt der.

Videre går turen til Flåløkken gruver beskrevet bl.a. i Melhusbyggen 2012 og 2023. Det var gruvedrift her fra 1898 til 1902, og ca. 1200 t kobberrik kis ble tatt ut. Behovet for svovel bl.a. i stålindustrien, førte til ny drift fra 1916, men i 1818 ble det stopp. Returen går mot Vassfjellvegen ovafor Øyavollen, og vi følger denne ned til bommen og parkeringa.

Vi vil legge inn en kaffepause, kanskje to, og deltagerne må derfor ta med egen mat og drikke.

Erling regner med at vi vil bruke nærmere fem timer på turen.

Turen er noe krevende, og det anbefales godt skotøy da det er noe vandring i myr.

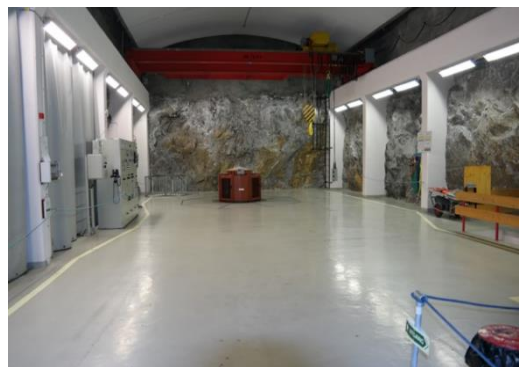
Lørdag 28. juni: Historisk tur til Lundadalen

Ansvarlige: Jan Steinar Rønning og Gunn Inger T. Løvseth

Oppmøte: For de i nedre Melhus, Melhus VGS kl. 11.00 for samkjøring opp til Samatun. Andre avtaler selv samkjøring og møter på Samatun kl. 12.00. Lundadalsvegen er bomveg (kr 120).

På Samatun vil

- Kjetil Wærnes fra TrønderEnergi orientere om utbyggingen av kraftproduksjonen i Lundadalen
- Marit Sognli Gladsø orientere om Røde Kors sin aktivitet bl.a. på Samatun
- Ove Eggen vil orientere om kommunens oppkjøp av eiendommen til *Lundamo bruk* og planene for fremtidig bruk (50000 da).
- Jan Steinar Rønning orienterer om etableringen av «Gimsebu» og videre planer for dette leirstedet.

Ta gjerne med mat og drikke.

Vi vil også bli orientert om lokaliteter for jernproduksjon fra myrmalm (se Melhusbyggen 2024). Dette vil imidlertid være avhengig av snøsmeltingen og vannhøyden i Håen.

På hjemturen stopper vi ved Gimsebu for å ta dette bygget i øyensyn.

Også på denne turen må vi regne med å bruke ca. 5 timer (inklusive transport).

Lørdag 23. august: Busstur til Sunndalsøra og Surnadalsøra.

Ansvarlige: Jan Steinar Rønning og Eivind Bakk - **NB! Påmeldingen starter ETTER årsmøtet!**

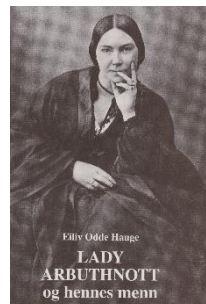
Oppmøte: Melhus Rådhus kl. 08.45, med avreise senest 09.00. Det blir også påstigning på Ler kl. 09.15.

På turen blir det et meget kort stopp på Oppdal, for så å fortsette til Sunndalsøra hvor vi blir mottatt på verket til Hydro Aluminium. Etter en enkel lunsj og en kort orientering om verkets historie, blir vi med på vandring rundt på anlegget. Vi besøker ovns-hallene og støperiet, men den tredje fabrikken, anodefabrikken, utelates fra omvisningen dels for å spare tid og dels fordi det her er svært skittent. Hydro Sunndal metallverk er Europas største og mest moderne anlegg for produksjon av primæraluminium. Ferdigproduktene fra støperiene er levert pressbolt og støpelegeringer av høy kvalitet.

Dessverre kan ikke gravide og personer med pacemaker, elektroniske implantater eller insulinpumpe delta på turen rundt på anlegget. Analoge klokker, telefoner, kredittkort eller bilnøkler må ikke tas med. Dette på grunn av de sterke magnetfeltene rundt smelteovnene. Omvisningen på aluminiumsverket tar vel en time.

Ca. kl. 13.30 forflytter vi oss videre til Leikvin Bygdetun. Her blir vi orientert om historien fra dalen på slutten av 1800-tallet med hovedvekt på Lady Arbuthnott, den skotske adelsdamen som lot mannen dra hjem til Skottland mens hun valgte å leve resten av livet i Sunndalen. Damen var en velgjører for et fattig bondesamfunn i Sunndalen, men da bankkontoen i Skottland var tom, var det bygdefolket som tok seg av henne. En fascinerende historie beskrevet av Eiliv Odde Hauge.

Turen går så til Surnadalsøra, det tidligere kommunesentret i Surnadal. Her får vi en orientering om handelsstedet og vi får servert middag på Hammerstuene. Hammerstuene er et mat- og gjestehus som ligger i gamle sentrum i Surnadal, der elva møter fjorden. Etablisementet har selskapslokaler, pub og restaurant, og tilbyr overnatting.

Fra Surnadalsøra går turen tilbake til Melhus Rådhus med adkomst like ca. kl. 20.00.

Turen arrangeres som før til selvkost, og pris pr. deltager blir kr 820. Det er plass til maksimum 52 personer på bussen, så vær ute i god tid med påmelding til melhushistorielag@gmail.com eller på telefon / SMS til Eivind Bakk, 918 56 439.

Tirsdag 23. september: Industrien på Sagberget

Ansvarlig: Arild Blekesaune og Skaun Historielag

Oppmøte: Sagberget kl. 18.00

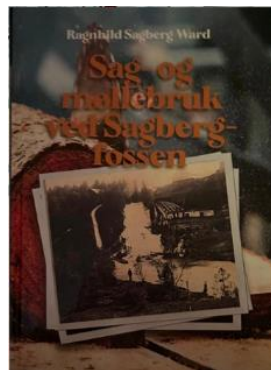

I desember 2024 utga Skaun historielag boka «Sag og møllebruk ved Sagbergfossen», og Melhus historielag ønsker å få høre historien om den tidlige industrialiseringen ved Sagberget og Rakbjørgfossen lengre nede i Vigda. Boka ble første gang utgitt i 1986, og forfatteren Ragnhild Sagberg Ward omtalte den da som en bedrifts- og slektshistorie om hennes egen families

virksomhet ved Sagbergfossen. Den ble derfor kun trykt opp i 50 eksemplarer.

Industrivirksomheten ved Sagberget foregikk i nesten 500 år, og allerede på 1500-tallet ble det etablert mølledrift her. Det kom etter hvert et bredt spekter av aktiviteter basert på vannkrafta fra elva Vigda, men i dag er det bare rester igjen etter disse virksomhetene.

Vi møter opp ved Sagbergvegen kl. 18.00, for å se på det som fortsatt er igjen etter de gamle anleggene. Deretter drar vi til Vassbygda Grendahus, der vi får servert kaffe til presentasjoner av den nye boka.

Tirsdag 14. oktober: Historiske bilder vist av Olav Harald Langås

Ansvarlig: Ronald Nygård/Olav Harald Langås

Oppmøte: Flå samfunnshus kl. 18.00

Olav Harald Langås vil vise utvalgte bilder fra sin samling. Vi overlater til han å velge hva han vil vise.

Til de som ikke kjenner Olav Harald, kan vi si at han lenge arbeidet som journalist i Melhusbladet og Trønderbladet (i alt 25 år). Han har samlet tusenvis av bilder fra Melhus kommune, og han har etablert et fotomuseum på Gåsbakken. Han har vært medlem av redaksjonskomiteen for Melhusbyggen, og har også selv bidratt med mange artikler.

Tirsdag 18. november: Medlemsmøte med foredrag, presentasjon av Melhusbyggen 2025, utdeling av Melhusbyggen 2025 og sosialt samvær med kaffe og kake.

Ansvarlige: Styret

Oppmøte: Trøndertun kl. 19.30

Program:

- **Jan Steinar Rønning foredrar om «Geologi og Glasnost».** Etter at Sovjetunionens president fra 1985 til 1990, Mikahel Gorbatsjov, lanserte sin Glasnost- og Perestroika-politikk (Offentliggjøring og omstrukturering), ble det mulig å gjøre geologisk kartlegging over landegrensen i Pasvik.

Norges geologiske undersøkelse (NGU) startet et prosjekt finansiert av forskningsrådet. Prosjektet gikk over fire år (1989 – 1992) og som gjorde det mulig å følge kjente nikkelførende bergarter på Sovjetisk side over grensa til Norge i Pasvikdalen. Jan Steinar ble motvillig med på prosjektet, men har ikke angret i ettertid. Prosjektet gav meget interessante innblikk i en helt annen kultur og i tillegg mange personlige opplevelser. Oppløsingen av Sovjetunionen 8. desember i 1991, kom mot slutten av prosjektperioden. Dessverre hadde sistnevnte dramatiske hendelse stor betydning for situasjonen i Europa nå i dag.

- **Orientering om innholdet i Melhusbyggen 2025** ved redaktøren, Jan Steinar.
- **Utdeling an Melhusbyggen 2025** med påfølgende sosialt samvær med tradisjonell kaffeservering.

Arrangementene blir annonsert i lokalavisene Trønderbladet og/eller Gaula, og oppdatert informasjon kan du også finne på vår hjemmeside www.melhushistorielag.no

På hjemmesiden kan du bl.a. også se Årsmeldingene og bilder fra lagets aktiviteter.